

สภาพและแนวทางการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

States and Guidelines for Student Affairs Management in Digital Age in School under the Office of Khon Kaen Educational Service Area 4

ปัทนิญา คลังกลาง และ อาคม อึ้งพวง

มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

Patinya Klungklang and Arkom Eungpuang

Northeastern University, Thailand

Corresponding Author, E-mail: Patinyaklungklang@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการงานกิจการนักเรียน 2) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการงานกิจการนักเรียน และ 3) ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ระยะที่ 1 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากสูตรTaro Yamane และสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามตำแหน่งหน้าที่ ได้ตัวอย่างประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 67 คน และครู จำนวน 245 คน รวมเป็น 312 คน ระยะที่ 2 กลุ่มเป้าหมายเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าฝ่ายงานกิจการนักเรียน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าดัชนีความต้องการจำเป็น PNI modified และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่าสภาพปัจจุบันโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่พึงประสงค์โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เรียงตามลำดับดังนี้ 1) ด้านงานสวัสดิการนักเรียนนักเรียน 2) ด้านงานกิจกรรมนักเรียน 3) ด้านงานปกครอง และ 4) ด้านงานแนะแนว
3. แนวทางการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 สรุปได้ดังนี้ 1) ด้านงานสวัสดิการนักเรียนนักเรียน มี 5 แนวทาง

*วันที่รับบทความ: 30 กรกฎาคม 2565; วันที่แก้ไขบทความ 23 สิงหาคม 2565; วันที่ตอบรับบทความ: 24 สิงหาคม 2565

2) ด้านงานกิจกรรมนักเรียน มี 4 แนวทาง 3) ด้านงานปกครอง มี 3 แนวทาง และ 4) ด้านงานแนะแนว มี 3 แนวทาง

คำสำคัญ: การจัดการงานกิจการนักเรียน; แนวทางพัฒนา; ยุคดิจิทัล

Abstracts

The purposes of this research were: 1) to study current state and desirable state of student affairs management 2) to study the needs of student affairs management and 3) to study the guidelines for the development of student affairs management in digital age of schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4. The sample group used in the study consisted of 2 phases: In 1st phase, the sample size was determined by Taro Yamane's table using stratified random sampling, the sample group consisted of 67 administrators, 245 teachers, with the total number of 312 people. In 2nd phase, the target group consisted of 9 experts selected by purposive sampling method including school administrators and heads of student affairs department. The instruments used in this research included a 5-level rating scale questionnaire and semi-structured interview form. The statistics used for analyzing data comprised frequency, percentage, mean, standard deviation and PNI modified index.

The research results were found that:

1. The current state and the desirable state of student affairs management in digital age of schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4 were found that the current state, in overall, was rated at a high level, the desirable state, in overall, was found at the highest level.

2. Needs for the development of student affairs management in digital age of schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4 ranked from the most to the least were as follows: 1) students' welfare, 2) students' activities, 3) students' governance and discipline, and 4) guidance.

3. Guidelines for the development of student affairs management in digital age of schools under the Office of Khon Kaen Primary Educational Service Area 4 can be summarized as follows: 1) Student welfare consisted of 5 approaches. 2) Student activities consisted of 4 approaches. 3) Administrative work consisted of 3 approaches. 4) Guidance consisted of 3 approaches.

Keywords: Student Affairs Management; Guidelines for Development; Digital Age

บทนำ

ปัจจุบัน รัฐธรรมนูญของราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 54 รัฐต้องดำเนินการให้การศึกษาแก่เด็กทุกคนเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับ อย่างมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย รัฐมีหน้าที่ดำเนินการส่งเสริม กำกับ สนับสนุนการจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพและได้มาตรฐานสากล การศึกษาต้องมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีวินัย ภูมิใจในชาติ มีความสามารถ เชี่ยวชาญตามความถนัดของตนเอง มีความรับผิดชอบต่อครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ (สำนักงานเลขาธิการ

สถานิติบัญญัติแห่งชาติ, 2560 : 14) ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ.2561-2580 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ มุ่งหมายพัฒนาคนในทุกด้านและทุกช่วงวัย เพื่อให้เป็นคนดี เก่งและมีคุณภาพ เด็กและเยาวชนมีพัฒนาการทักษะ สามารถปรับตัวกับสภาพแวดล้อมได้เป็นอย่างดี พึ่งพาตนเองได้ และเป็นประชาชนคนไทยที่สมบูรณ์ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2561 : 30) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2545 และพระราชบัญญัติการศึกษาพุทธศักราช 2553 (ฉบับที่ 3) กำหนดไว้ว่า การศึกษานั้นเป็นกระบวนการเรียนรู้ เป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้ เพื่อมุ่งหมาย สร้างให้บุคคลและสังคม เกิดความเจริญงอกงาม สร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ จนทำให้บุคคลสามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างต่อเนื่องตลอดเวลา การจัดการศึกษาของชาติไทย มุ่งเน้นพัฒนาคนให้สมบูรณ์ ทั้งด้านร่างกาย จิตใจและสติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม รู้รักสามัคคี ร่วมมือกันมุ่งสู่การพัฒนาประเทศ ให้ยั่งยืนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (แผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ 2560-2579 กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 79) สอดคล้องกับการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ที่ได้กำหนดจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความสุข มีปัญญา มีศักยภาพในการศึกษาเข้าเรียนต่อสามารถประกอบอาชีพได้ ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีคุณธรรมจริยธรรม มองเห็นคุณค่าในตนเอง อยู่ในระเบียบวินัย มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองที่ดีและพลโลกที่ดี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 5)

กฎกระทรวงได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2545 ไว้ว่า ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ในด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหรือสถานศึกษา ในอำนาจหน้าที่ของตน (“พระราชบัญญัติว่าด้วยกฎกระทรวงฯ”, 2550 : 29) สถานศึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการจัดการศึกษา เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม พัฒนาผู้เรียน พร้อมทั้งจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีความรู้ มีมาตรการและแนวทางป้องกันยาเสพติดในสถานศึกษาและชุมชน มีระบบดูแลช่วยเหลือ ติดตามนักเรียน ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ ให้คำปรึกษา ชี้แนะ และช่วยเหลือ อย่างทันการณ์ทันเวลา รวมทั้งการอบรมบ่มนิสัยด้วย เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีของชาติ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างสงบสุขและมีคุณภาพ งานบริหารทั่วไป นั้น ถือเป็นภารกิจหลักหนึ่งของสถานศึกษา ในการสนับสนุนส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียน ให้บรรลุตามเป้าหมาย และมาตรฐานการศึกษา ที่ได้กำหนดไว้ ให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งภารกิจในการบริหารงานทั่วไปมีหลากหลาย ได้แก่ การดำเนินงานปกครอง การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การดูแลอาคารสถานที่ การดูแลสภาพแวดล้อม การประชาสัมพันธ์ งานงบประมาณ งานบริการสาธารณะ และการจัดการงานกิจการนักเรียน ซึ่งเป็นงานที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 5) งานกิจการนักเรียน เป็นหนึ่งในงานสำคัญของงานบริหารงานทั่วไป มีบทบาทส่งเสริมและ

พัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามวัย และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล มีข้อมูลสารสนเทศของผู้เรียนครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน ช่วยให้ครูเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนานักเรียน ตามกระบวนการวางแผนและการบริหารจัดการ เพื่อสร้างคุณลักษณะ อันพึงประสงค์ของผู้เรียน ให้สอดคล้องกับสภาวะเศรษฐกิจสังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม เทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไป โดยผ่านกระบวนการและกิจกรรมต่างๆในโรงเรียน เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย เรียนรู้ เข้าใจในระบอบประชาธิปไตย จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีจิตสาธารณะ รู้จักใช้ชีวิตอย่างพอเพียง สามารถปรับตัว มีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกัน สามารถเลือกดำเนินชีวิตอย่างมีภูมิรู้และมีภูมิธรรมในสังคมได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 13)

สภาพสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากวิถีเดิมมาก มีผลกระทบต่อการปรับตัวของผู้เรียนในสังคม อาจก่อให้เกิดความเสี่ยงที่จะเกิดปัญหาต่าง ๆ ในสังคมได้ อาทิเช่น ปัญหานักเรียนติดยาเสพติด นักเรียนออกกลางคัน การขาดคุณธรรม จริยธรรม ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้งให้อยู่ตามลำพัง เด็กได้รับการกระทำความรุนแรง เด็กถูกล่วงละเมิดทางเพศ รวมถึงการตกเป็นเหยื่อของการบริโภควัตถุนิยมต่าง ๆ เด็กที่ผู้ปกครอง พ่อ แม่ ต้องไปทำงาน นอกพื้นที่ภูมิลำเนาของครอบครัว เด็กที่ตกอยู่ในสภาวะขาดการดูแลเอาใจใส่ มักพบกับปัญหาต่าง ๆ ในการดำเนินชีวิต (คณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2561 : 12) สอดคล้องกับบริบทและสภาพปัญหาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 โดยส่วนมากสถานศึกษาจะมีความใกล้ชิดกับชุมชนจึงสามารถพบเห็นปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียน และชุมชนในเขตบริการได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เด็กที่กำลังเปลี่ยนแปลงเข้าสู่ช่วงวัยรุ่น อายุประมาณ 11-15 ปี หรือระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น ถือเป็นช่วงวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านร่างกายและจิตใจ มีความอ่อนไหวต่อสภาวะสังคมต่าง ๆ ได้ง่าย อาจถูกชักจูงไปในทางที่ผิดได้ง่าย จาก การสำรวจการกระทำผิดระเบียบวินัยของนักเรียนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 พบว่า นักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นของโรงเรียน มีความประพฤติที่ไม่เหมาะสมกับวัย เป็นจำนวนมาก ได้แก่ หนีโรงเรียน เทียบเตร์ แต่งกายไม่เรียบร้อย ประพฤติผิดระเบียบวินัย ทะเลาะวิวาท แสดงกิริยาก้าวร้าว ถูกชักจูง ล่อลวงให้เกี่ยวข้องกับยาเสพติดได้ง่าย ประกอบกับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 4 ยังขาด แนวทางพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนที่เหมาะสม เพื่อใช้สำหรับพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมที่ดี ดำเนินชีวิตปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในสภาวะต่าง ๆ ได้ และสิ่งสำคัญประการหนึ่งสำหรับผู้เรียนได้ คือ การมีภูมิคุ้มกันในตนเองที่ดี เมื่อก้าวเข้าสู่วัยรุ่น จึงจะไม่ถูกล่อลวง ชักจูง ไปในทางที่ผิดได้ง่าย จากเหตุผลข้างต้น ผู้บริหารสถานศึกษา มีความจำเป็นต้องทราบแนวทางพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนที่สอดคล้องยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียน ให้เกิดประสิทธิผลยุคดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพในยุคดิจิทัล

ดังนั้น ผู้วิจัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง สภาพและแนวทางการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อหาแนวทางในการสนับสนุนและส่งเสริมสถานศึกษา ให้สามารถดำเนินงานจัดการงานกิจการนักเรียนได้อย่างเต็มที่ สามารถพัฒนาผู้เรียน ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ ทั้งด้านร่างกายและจิตใจ การควบคุมอารมณ์ การปรับตัวเข้ากับสังคมต่าง ๆ ได้ดี มีสติปัญญา ความรู้ คุณธรรมและจริยธรรมที่ดี มีภูมิคุ้มกันในตนเองที่ดี สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข เป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และส่งผลดีโดยตรง ต่อการพัฒนากิจการการศึกษาของโรงเรียนเกิดประสิทธิผลที่ดีอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ผลผลิตที่ดีและมีคุณภาพแก่ประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยเรื่อง สภาพและแนวทางการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ระหว่างวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ขั้นที่ 1 ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์วรรณกรรม เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพและแนวทางการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย

ขั้นที่ 2 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ขั้นที่ 3 ศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนากิจการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ขั้นตอนดำเนินการ นำผลจากศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการงาน
กิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4
มาวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น ของพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ระยะที่ 2 เพื่อหาแนวทางพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ขั้นที่ 1 นำองค์ประกอบของการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มาจัดเรียงตามลำดับความสำคัญตามดัชนี
ความต้องการจำเป็น PNI modified เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สำหรับ
ไปสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาที่เป็น Best
Practice ด้านการจัดการงานกิจการนักเรียน

ขั้นที่ 2 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน จากโรงเรียนที่เป็น Best Practice ด้านการจัดการ
งานกิจการนักเรียน เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษา

ขั้นที่ 3 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิแต่ละคนมาวิเคราะห์เนื้อหา
(Content Analysis) เรียบเรียงเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนและนำเสนอเป็นความ
เรียงในแต่ละประเด็น

ขั้นที่ 4 สรุปเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จากสถานศึกษาจำนวน 175 แห่ง จำนวน 1,417 คน เป็นผู้บริหาร 162 คน
และครู 1,255 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม ผู้บริหารสถานศึกษาและครู กำหนดขนาดกลุ่ม
ตัวอย่างโดยใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ความคาดเคลื่อน .05 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 312 คน จาก
ประชากรทั้งหมด 1,417 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิตามตำแหน่งหน้าที่ ได้ตัวอย่างเป็น ผู้บริหาร 67 คน
และครู 245 คน รวม 312 คน

1.3 กลุ่มเป้าหมาย สำหรับการสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางการพัฒนาจัดการงานกิจการนักเรียน
ในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านการจัดการงานกิจการนักเรียน สถานศึกษาดีเด่น (Best
Practice) จำนวน 9 คน โดยใช้เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากโรงเรียน
ที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นด้านการจัดการงานกิจการนักเรียน

2. เครื่องมือการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งเป็น 2 ตอน ตอนที่ 1 แบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ และในการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยใช้เครื่องมือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interviews) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยดำเนินการ ดังนี้

2.1 แบบสอบถาม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ประกอบด้วย 2 ตอน ดังนี้ **ตอนที่ 1** แบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ใช้เก็บข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู **ตอนที่ 2** แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์ของคะแนนสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์

นำเครื่องมือไปหาค่าความตรงตามเนื้อหา (IOC) กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้ค่าความตรง ตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นนำเครื่องมือไปทดลองใช้ (Tryout) กับผู้ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น ผลการหาค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.97

2.2 แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured interviews) เป็นเครื่องมือในการวิจัยโดยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียน โดยการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มเป้าหมายจากสถานศึกษาที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่น (Best Practice) ด้านการจัดการงานกิจการนักเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ทำเป็นขั้นตอนดังต่อไปนี้

3.1 ผู้วิจัยทำบันทึกเสนอขอหนังสือจาก คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพื่อขออนุญาตและขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 แจ้งให้บุคลากรของสถานศึกษาทราบและเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 175 โรงเรียน

3.2 ผู้วิจัยนำส่งหนังสือขออนุญาตไปยังผู้อำนวยการสถานศึกษา ทั้ง 175 แห่ง เพื่อดำเนินการเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างในเขตพื้นที่ดังกล่าว จำนวน 312 ชุด ให้พิจารณาตอบแบบสอบถาม ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม และพิจารณาให้คะแนนในแบบสอบถามข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

3.3 ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างก่อนนำไปวิเคราะห์

3.4 นำผลจากการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ มาวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา ใช้ดัชนีค่าสถิติการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น **Modified Priority Needs Index : (PNI modified)** เพื่อระบุความต้องการจำเป็นจากสูตร **PNI modified** แบบปรับปรุง (สุวิมล ว่องวานิช, 2558 : 279)

3.5 นำผลจากการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็นการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 มาเรียงลำดับเพื่อจัดทำแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (**Semi-Structured interviews**) สำหรับนำไปสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิในโรงเรียนที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ ด้านการพัฒนากิจการนักเรียน เพื่อจะหาแนวทางการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียน

3.6 สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิถึงแนวทางพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 ท่าน จากโรงเรียนที่มีผลปฏิบัติงานที่เป็นเลิศ (**Best Practice**) ที่มีความโดดเด่นด้านงานกิจการนักเรียน

3.7 สรุปแนวทางพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ในส่วนของการวิจัยเชิงปริมาณ ได้จากแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ **spss** ดังต่อไปนี้

4.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม

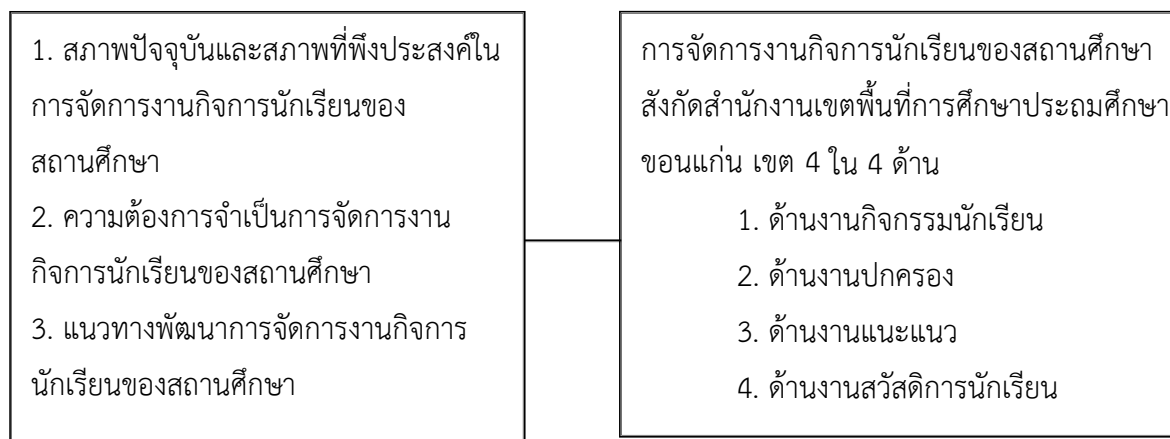
4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการหาค่าความถี่ (**Frequency**) และค่าร้อยละ (**Percentage**)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์การจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านงานกิจกรรมนักเรียน 2) ด้านงานปกครอง 3) ด้านงานแนะแนว 4) ด้านงานสวัสดิการนักเรียนนักเรียน โดยคำถามสองคู่ (**Dual Responses**) มาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ (**Rating Scale**) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (**Mean**) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (**Standard Deviation: S.D.**)

4.4 การวิเคราะห์เนื้อหา (**Content Analysis**) เพื่อสรุปเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียน จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัย เรื่อง สภาพและแนวทางการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ซึ่งการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัล ผู้วิจัยนำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย สามารถสรุป ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

การจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา	สภาพที่เป็นปัจจุบัน				สภาพที่พึงประสงค์			
	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	ลำดับ	$\bar{x}$	S.D	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านงานกิจกรรมนักเรียน	3.93	0.42	มาก	1	4.72	0.34	มากที่สุด	1
2. ด้านงานปกครอง	3.85	0.46	มาก	2	4.61	0.39	มากที่สุด	2
3. ด้านงานแนะแนว	3.85	0.40	มาก	3	4.56	0.48	มากที่สุด	4
4. ด้านงานสวัสดิการนักเรียน	3.78	0.44	มาก	4	4.60	0.38	มากที่สุด	3

โดยรวม	3.85	0.43	มาก	4.62	0.40	มากที่สุด
--------	------	------	-----	------	------	-----------

จากตารางที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันในการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.43) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านงานกิจกรรมนักเรียน ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.42) รองลงมาคือ ด้านงานปกครอง ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.46) และด้านงานแนะแนว ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.40) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านงานสวัสดิการนักเรียน ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.44)

ในส่วนของสภาพที่พึงประสงค์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ($\bar{x} = 4.62$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือ ด้านงานกิจกรรมนักเรียน ($\bar{x} = 4.72$, S.D. = 0.34) รองลงมาคือ ด้านงานปกครอง ($\bar{x} = 4.61$, S.D. = 0.39) และ ด้านงานสวัสดิการนักเรียน ($\bar{x} = 4.60$, S.D. = 0.38) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านงานแนะแนว ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.48)

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น การพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

ตารางที่ 2 แสดงค่าความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมและรายด้าน

การจัดการงานกิจการนักเรียนใน ยุคดิจิทัลของสถานศึกษา	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ		
1. ด้านงานกิจกรรมนักเรียน	3.93	0.42	มาก	4.72	0.34	มากที่สุด	0.200	2
2. ด้านงานปกครอง	3.85	0.46	มาก	4.61	0.39	มาก	0.197	3
3. ด้านงานแนะแนว	3.85	0.40	มาก	4.56	0.48	มาก	0.185	4
4. ด้านงานสวัสดิการนักเรียน	3.78	0.44	มาก	4.60	0.38	มาก	0.217	1
รวม	3.85	0.43	มาก	4.62	0.40	มากที่สุด	0.200	

จากตารางที่ 2 ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยเรียงตามความสำคัญ ดังนี้

1. ด้านงานสวัสดิการนักเรียน (PNI Modified = 0.217)
2. ด้านงานกิจกรรมนักเรียน (PNI Modified = 0.200)
3. ด้านงานปกครอง (PNI Modified = 0.197)
4. ด้านงานแนะแนว (PNI Modified = 0.185)

3. แนวทางพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 พบว่า มีแนวทางในการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในงาน 4 ด้าน จำนวน 15 แนวทาง ดังนี้

1. ด้านงานสวัสดิการนักเรียน มี 5 แนวทาง ดังนี้ 1) สถานศึกษาควรมีการจัดการและการบริการรับ-ส่ง ที่เหมาะสม สำหรับนักเรียนเพื่อให้การเดินทางมาเรียนของนักเรียนเกิดความเหมาะสมกับยุคปัจจุบัน 2) สถานศึกษาควรมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยในยุคดิจิทัล มาใช้สำหรับการจัดทำฐานข้อมูลและบัตรข้อมูลสุขภาพของนักเรียนให้เป็นปัจจุบันตลอดเวลา 3) สถานศึกษาควรมีแผนงานและการประเมินผลการดำเนินงานด้านสวัสดิการนักเรียนอย่างสม่ำเสมอเหมาะสมกับยุคปัจจุบัน 4) สถานศึกษาควรมีการพัฒนาห้องสมุด แหล่งค้นคว้า เครื่องมือค้นคว้าข้อมูล ให้มีความทันสมัย เหมาะสมกับยุคแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยเน้นไปที่การสืบค้นแบบออนไลน์ และส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างเต็มที่และมีคอมพิวเตอร์หรือเครื่องมือที่ใช้ในการสืบค้นอย่างเพียงพอต่อความต้องการของนักเรียน และ 5) สถานศึกษาควรมีระบบดูแลรักษาความปลอดภัยที่ทันสมัย มีกล้องวงจรปิด มีระบบบันทึกการมาเรียน สามารถสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ นักเรียนได้ตลอดเวลา สอดคล้องและเหมาะสมกับยุคดิจิทัลในปัจจุบัน

2. ด้านงานกิจกรรมนักเรียน มี 4 แนวทางดังนี้ 1) สถานศึกษาควรมีการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน ตอบสนองต่อความต้องการ ความถนัดและความสามารถของนักเรียนตามบริบทของชุมชนที่ตนเองอาศัยอยู่ รวมถึงการนำผลการประเมินการจัดกิจกรรมนักเรียน ไปพัฒนาปรับปรุงและแก้ไข เพื่อใช้ในครั้งต่อไปอย่างมีประสิทธิภาพ 2) สถานศึกษาควรมีการดำเนินการคัดกรองนักเรียน ตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้ความครอบคลุมและทั่วถึง ไปยังกลุ่มปกติ (วางใจ) และกลุ่มเสี่ยง (ห่วงใย) อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ในปัจจุบัน 3) สถานศึกษาควรมีการส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่ผู้เรียนอย่างเหมาะสมในยุคดิจิทัล โดยมีช่องทางการส่งเสริมที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบภายในสถานศึกษาหรือรูปแบบออนไลน์ เพื่อส่งผลให้ผู้เรียนกลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งด้านความคิดและจิตใจ และ 4) สถานศึกษาควรมีการใช้สื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อประชาสัมพันธ์กิจกรรมต่างๆ ของนักเรียน แก่ผู้ปกครองและบุคคลภายนอก เพื่อให้ทราบถึงการดำเนินงานกิจกรรมนักเรียนของสถานศึกษาโดยทั่วกันและสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมนักเรียนได้

3. ด้านงานปกครอง มี 3 แนวทาง ดังนี้ 1) สถานศึกษาควรมีการจัดอบรมและเสริมสร้างวินัยให้นักเรียน มีการเผยแพร่คู่มือนักเรียน ให้กับนักเรียนและผู้ปกครอง ในรูปแบบที่หลากหลาย เพื่อให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันที่เป็นยุคดิจิทัล ทำให้นักเรียนและผู้ปกครองทราบถึงระเบียบ วินัยและข้อปฏิบัติต่าง ๆ ของโรงเรียน 2) สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนการดำเนินงาน และขอบข่ายหน้าที่งานปกครอง เพื่อให้เกิดความชัดเจน มีการกำหนดและแต่งตั้งครูฝ่ายปกครอง ที่มีความสามารถและทักษะในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ดี รวมถึงสถานศึกษาต้องมียุทธศาสตร์ในการนำผลการประเมินการดำเนินงานปกครองมาปรับปรุงการปฏิบัติงานของฝ่ายปกครองให้ทันยุคสมัยปัจจุบัน และ 3) สถานศึกษาควรมีการประสานงานกับसारวัตรนักเรียน เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง โดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่หลากหลายมาช่วยในการประสานงาน เพื่อให้สามารถดำเนินการป้องกันและแก้ปัญหาความประพฤติของนักเรียน ได้อย่างทันท่วงที ทันเวลาและทันเหตุการณ์

4. ด้านงานแนะแนว มี 3 แนวทาง ดังนี้ 1) สถานศึกษาควรมีการจัดบุคลากรด้านแนะแนวที่เหมาะสม เพื่อให้ความรู้ ให้คำแนะนำ ให้คำปรึกษาแก่นักเรียน จึงจะทำให้เกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพที่ดี และสามารถติดตามผลการแนะแนวของนักเรียนที่เคยได้รับคำปรึกษาไปแล้วตลอดเวลา 2) สถานศึกษาควรมีการจัดห้องหรือหน่วยบริการแนะแนว มีการจัดบรรยากาศห้องแนะแนว การจัดทำป้ายนิเทศและข้อมูลข่าวสารต่างๆ โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ทันสมัย เพื่อให้ความรู้และสารสนเทศแก่นักเรียนอย่างเหมาะสมในยุคดิจิทัล และ 3) สถานศึกษาควรมีการสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนที่อยู่ในปัจจุบัน ก่อนนำไปใช้เป็นข้อมูลสำหรับการวางแผนงานแนะแนวของสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและเกิดประสิทธิผลดีอย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอเฉพาะประเด็นที่สำคัญในการอภิปราย ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

สภาพปัจจุบัน ในการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยภาพรวม พบว่า อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านงานกิจกรรมนักเรียน รองลงมาคือ ด้านงานปกครอง และด้านงานแนะแนวตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านงานสวัสดิการนักเรียน

ทั้งนี้ อาจเนื่องจากภาวะปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคดิจิทัล ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ไม่สามารถปรับตัวได้ทันกับสถานการณ์ ทำให้ไม่สามารถดำเนินการจัดการงานกิจการนักเรียนของสถานศึกษา ด้านสวัสดิการได้อย่าง

เต็มที่ เช่น สถานศึกษายังไม่มีการจัดบริการรถรับ - ส่ง นักเรียนที่ครอบคลุม การจัดทำบัตรข้อมูลสุขภาพของนักเรียนและบันทึกผลยังไม่เป็นเป็นปัจจุบัน สถานศึกษาไม่มีแผนงานด้านสวัสดิการนักเรียนที่ชัดเจน การประเมินผลการดำเนินงานด้านสวัสดิการนักเรียนยังไม่สม่ำเสมอ ระบบดูแลรักษาความปลอดภัยสำหรับนักเรียนยังไม่ทันสมัย และห้องสมุด แหล่งค้นคว้า เครื่องมือค้นคว้าข้อมูลยังไม่ทันสมัย เหมาะสมตามยุคและสภาวะปัจจุบันซึ่งเป็นยุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของ มัลลิกา คูสีวิน (2559 : 67) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 ซึ่งพบว่า ระดับสภาพการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน สภาพปัญหาการจัดการกิจการนักเรียนคือ บุคลากรขาดความรู้ความสามารถเฉพาะด้านที่ตรงกับภาระงานแต่ละด้าน ผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมงานกิจการนักเรียน งบประมาณที่ใช้ดำเนินการมีไม่พอเพียง ขาดการวางแผนและตรวจสอบที่ชัดเจน วัสดุอุปกรณ์ไม่มีคุณภาพและมีไม่เพียงพอต่อความต้องการใช้งาน ขาดการประชาสัมพันธ์และการประสานงานเพื่อทำงานร่วมกันกับหน่วยงานอื่น สอดคล้องกับทิพสุคล์ หงษ์ชู (2560 : 933) ที่ได้ศึกษาการพัฒนางานกิจการนักเรียนสู่ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการงานกิจการนักเรียนสู่ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขยายโอกาส เครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์และในภาพรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณารายด้าน จะพบว่าด้านงานกิจกรรมนักเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านงานแนะแนว ด้านงานปกครองและด้านงานบริการนักเรียน ตามลำดับ

สภาพที่พึงประสงค์ ในการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และทุกด้านมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าสภาพปัจจุบัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบ ด้านที่มีระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านงานกิจกรรมนักเรียน รองลงมาคือ ด้านงานปกครอง และด้านงานสวัสดิการนักเรียน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านงานแนะแนว ทั้งนี้เนื่องจาก ในสภาวะปัจจุบันเป็นยุคดิจิทัล ที่มีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการดำเนินงานต่างจากเดิม สถานศึกษาจึงไม่สามารถดำเนินการด้านงานแนะแนวได้อย่างเต็มที่ ประกอบกับสถานศึกษายังไม่มีบุคลากรที่มีความรู้ ความเข้าใจด้านการให้คำแนะนำปรึกษาเพื่อทำหน้าที่แนะแนว การจัดห้องหรือหน่วยบริการแนะแนว พร้อมทั้งบรรยากาศห้องแนะแนวยังไม่เอื้อต่อการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน บัณฑิตและข้อมูลข่าวสารต่างๆยังไม่ทันสมัย การสำรวจสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียน เพื่อเป็นข้อมูลในการวางแผนงานแนะแนวยังไม่ปัจจุบัน ขาดการติดตามผลการแนะแนวของนักเรียนที่เคยได้รับคำปรึกษาไปแล้ว ทำให้เกิดอุปสรรคในการดำเนินงาน สอดคล้องกับ อิดาแก้ว แสงสุทธิ, จิรวรรณ วรุณโรจน์ (2564 : 318) ได้ศึกษา แนวทางการจัดการกิจการนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 5 ได้สรุปว่า โรงเรียนต้องจัดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเพื่อทำหน้าที่แนะแนว ควรมีการประชุมเพื่อวางแผนการแนะแนว มีการกำหนดคุณสมบัติและแต่งตั้งบุคลากรแนะแนวที่เหมาะสม รวมถึงจัดอบรมพัฒนาครูในโรงเรียนให้สามารถดำเนินการด้านงานแนะแนวได้อย่างมี

ประสิทธิภาพ ต้องมีจัดทำป้ายนิเทศเพื่อเป็นข้อมูลข่าวสารให้ความรู้แก่นักเรียนอยู่เสมอ มีการประเมินผลงาน
แนะแนว และมีการเชิญผู้ที่ประสบความสำเร็จในอาชีพและศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ มาให้คำแนะนำแก่นักเรียนเพื่อเป็นแบบอย่างและเกิดผลดีต่อสถานศึกษา

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น เพื่อพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของ
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เมื่อพิจารณาารายด้าน พบว่า ด้าน
งานสวัสดิการนักเรียนนักเรียน สูงเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจาก การจัดให้บริการรับ - ส่ง นักเรียนของ
สถานศึกษายังมีไม่เพียงพอ การจัดทำบัตรข้อมูลสุขภาพของนักเรียนและบันทึกผลให้เป็นปัจจุบันยังไม่ครอบคลุม
สถานศึกษาวางแผนงานด้านสวัสดิการนักเรียนยังไม่ชัดเจน การประเมินผลการดำเนินงานด้านสวัสดิการนักเรียน
ยังไม่สม่ำเสมอ สถานศึกษาขาดห้องสมุด แหล่งค้นคว้า เครื่องมือค้นคว้าข้อมูลที่ทันสมัย สำหรับนักเรียนในยุค
ดิจิทัล และสถานศึกษายังไม่มีระบบดูแลรักษาความปลอดภัยที่ดีและมีความทันสมัยให้นักเรียน สอดคล้องกับ
กับสวภพ เทพกลีกุล (2559 : 142) แนวทางการจัดการกิจการนักเรียนตามแนวคิดการเสริมสร้างความยึดมั่น
ผูกพันระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 10 สรุปว่า การบริการและสวัสดิการนักเรียน มีจุดมุ่งหมายในการส่งเสริมและพัฒนาบุคคลให้มีความเจริญ
งอกงามในด้านต่าง ๆ เช่น การจัดบริการตรวจสอบสุขภาพ การบริการและสวัสดิการแก่นักเรียนเพื่อป้องกันปัญหา
ต่างๆ ในสังคม การจัดระบบความปลอดภัยและป้องกันภัยคุกคามต่างๆ การสร้างขวัญและกำลังใจแก่นักเรียน
เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม การมีสุขภาพพลานามัยที่แข็งแรง
สมบูรณ์ จะส่งผลที่ดีต่อการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตแก้ปัญหาและ
อุปสรรคในการเรียนสนับสนุนประกอบอาชีพในอนาคต สามารถดำรงชีวิตอยู่ในโรงเรียนได้อย่างมีความสุข

3. แนวทางพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ใน 4 ด้าน พบว่ามี 15 แนวทาง ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการ
งานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา ตามสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงสู่ยุคดิจิทัล คือยุคแห่งการนำ
เทคโนโลยีต่างๆ มาใช้ในการจัดการงานกิจการนักเรียนและการจัดการศึกษา ผู้บริหารจำเป็นต้องมีแนวทางใน
การจัดการสู่เป้าหมายและมีตัวชี้วัดความสำเร็จของแนวทางดังกล่าว สอดคล้องกับจักรพงษ์ ตระการไทย
(2564 : 57) ที่กล่าวไว้ว่าสถานศึกษาในยุคดิจิทัล จำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการบริหารงานของ
สถานศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การจัดการกิจการนักเรียน ซึ่งเป็นงานของสถานศึกษาในทุกด้าน ต้องมีระบบ
จัดการฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อการตัดสินใจของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ในการบริหารและการจัดการความรู้ เพื่อให้เกิดการจัดการอย่างมี
ประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เพื่อให้แนวทางพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการศึกษาสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียน พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าครูและผู้บริหารมีความประสงค์หรือมีความต้องการให้สถานศึกษาดำเนินการด้านการจัดการงานกิจการนักเรียนเป็นอย่างยิ่ง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียนให้มากเป็นพิเศษ โดยเฉพาะด้านกิจกรรมนักเรียนที่มีระดับสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในอันดับที่ 1 เป็นต้น

1.2 เมื่อพิจารณาจากค่าดัชนีความต้องการจำเป็นพบว่าด้านงานสวัสดิการนักเรียนมีความต้องการจำเป็นอยู่ในอันดับแรก ดังนั้นผู้บริหารและครูในสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนางานด้านสวัสดิการนักเรียนให้มากเป็นพิเศษ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสถานศึกษาขนาดเล็กหรือสถานศึกษาที่อยู่ตามชายขอบ ซึ่งมักจะพบว่าครอบครัวของนักเรียนส่วนใหญ่มีความขาดแคลนและเสียเปรียบนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในสถานศึกษาขนาดใหญ่ที่ตั้งอยู่ในเขตเมือง ความต้องการจำเป็นอันดับรองลงมาคือด้านงานกิจกรรมนักเรียน ครูและผู้บริหารสถานศึกษาควรให้ความสำคัญและส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมนักเรียนให้มากยิ่งขึ้น เพื่อให้นักเรียนได้พัฒนาทั้งด้านวิชาการและลักษณะที่พึงประสงค์ต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเจาะลึกลงไปในการพัฒนาการจัดการงานกิจการนักเรียน ว่ากิจกรรมนักเรียนที่เหมาะสมกับยุคดิจิทัลควรมีลักษณะอย่างไรและควรมีกิจกรรมอะไรบ้าง

2.2 ควรมีการศึกษาถึงงานสวัสดิการนักเรียนที่สำคัญควรมีอะไรบ้างและควรจัดอย่างไรจึงจะเป็นธรรมแก่นักเรียนในชนบทหรือโรงเรียนชายขอบที่ยังมีความขาดแคลนในหลาย ๆ ด้าน

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). *กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการ-บริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550*. กรุงเทพมหานคร.

กระทรวงศึกษาธิการ (2560). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง*. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

- คณะกรรมการส่งเสริมพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2561). แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ ฉบับที่ 2 พ.ศ.2560-2564. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เจ.เอส.การพิมพ์.
- จักรพงษ์ ตรีการไทย. (2564). การดำเนินการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษายุคดิจิทัล. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ทิพสุคล หงษ์ชู. (2560). การพัฒนางานกิจการนักเรียนสู่ศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขยายโอกาสเครือข่ายการจัดการศึกษาที่ 5 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- ธิดาแก้ว แสงสุทธิ และจิรวัฒน์วรณโรจน์. (2564). แนวทางการจัดการกิจการนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 5. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- พระราชบัญญัติว่าด้วยกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ.2550. (2550). ราชกิจจานุเบกษา. 124 (24ก), 29-33.
- มัลลิกา คูสีวิน. (2559). แนวทางการจัดการกิจการนักเรียนของโรงเรียนบ้านป่าซางนาเงิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สวภพ เทพกลีกุล. (2559). แนวทางการจัดการกิจการนักเรียนตามแนวคิดการเสริมสร้างความยั่งยืนผูกพันระหว่างโรงเรียน ครอบครัว และชุมชนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 10. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ. (2554). พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติพุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 (ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภานิติบัญญัติแห่งชาติ. (2560). รัฐธรรมนูญของราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2560. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา.